

Tadeusz R. Żurowski, Jolanta Sobiech, Andrzej Niewęglowski

Nowogród, pow. Łomża

Informator Archeologiczny : badania 5, 204-205

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**Cmentarzysko z okresu wędrowek ludów
/V-VI w./.**

Cmentarzysko położone jest na południowy zachód od wsi, w odległości ok. 500 m na obszarze rozległej eksploatowanej piaskiocy. Badania miały charakter ratowniczy i rozpoznawczy. Zbadano przestrzeń ok. 80 m², odsłaniając 9 grobów ciałopalnych jamowych oraz 1 pochówek koński zawierający 1 szkielet.

Groby jamowe w rzutach poziomych przedstawiały kształt nieregularnych owali o średnicy od 0,50 do 1,00 m, a w rzucie pionowym tworzyły niecki o półkolistych lub płaskich dnach. Groby wyposażone były bardzo ubogo, zawierały małą ilość przepalonych kości ludzkich, węgla drzewnych oraz drobne skorupy. Tylko w jednym grobie /nr 2/ inwentarz składał się z 2 identycznych zapinek brązowych, bransolety brązowej drucikowej, 3 ułamków drugiej bransolety oraz nożyka żelaznego zachowanego fragmentarycznie. Zapinki należą do dwuczęściowych z wewnętrzną cięciwą, gdzie szpile spełniają rolę kabłąka i są wygięte łukowato. Dwie części zapinki połączone są przy pomocy drewnianego kołeczka, który przechodzi przez wnętrze sprężynki.

Szkielet koński znajdował się w bliskim sąsiedztwie grobu nr 8 i prawdopodobnie należał do osobnika pochodzącego z tego grobu. Zawierał on wędzidło żelazne oraz brązowe okucia zdobiące ramię uprzęży. Na czaszce konia w pobliżu oczodołów, znajdowała się niewielka ilość przepalonych kości ludzkich. Występowały one też pojedynczo w innych partiach szkieletu. Na podstawie zapinek pochodzących z grobu nr 2 oraz znalezionych luźno /zapinka z trzema grzebniakami/ wstępnie można datować cmentarzysko na V-VI w. n.e.

Badania będą kontynuowane.

NOWOGROD, pow. Łomża

Konserwator Zabytków Archeologicznych w Białymstoku i Muzeum Kurpiowskie w Nowogrodzie Łomżyńskim

Badania prowadził mgr Tadeusz R. Żurawski oraz mgr Jolanta Sobiech i dr Andrzej Niewęglowski. Finansował WKZ w Białymstoku. Piąty sezon badań na pl. Ziemowita. Grodzisko wczesnośredniowieczne i zamek średniowieczny.

Badania prowadzone w dwóch wykopach pogłębianych w ub.r. i obok w dwóch nowych. W warstwach kulturowych zauważono zmiany w rozplanowaniu przestrzennym, saszke na przełomie XIII/XIV w. pole-

gające na przesunięciu systemu obronnego. Stało się to zapewne w trakcie budowy zamku. Obszar gródka kasztelańskiego okazał się zapewne za mały od strony wschodniej, choć od północy uległ równocześnie zmniejszeniu. W północnej części nowobudowany rynek na początku w. XIV dotykał bram zamku. Tuż za linią starszego wału wzniesiono kościółek drewniany, który został posadowiony na zniwelowanym wale. Kościół stał tu przez XIV w. do połowy XVII w. Zgadza się to z przekazem pisanym Fosa sucha bywała zabudowywana przejściowo małymi domami z drewna, raz w XV i drugi raz w drugiej połowie XVII w.

Najstarszy materiał grodziskowy leżał na wtórnym złożu lub na dnie dawniejszej fosy. Wydaje się, że środkiem dawnej fosy płynął strumień, który w trakcie rozbudowy miasta i zamku uległ zanikowi. W dawnym korycie strumyka spotyka się materiał przemieszany starszy po pierwsze lata w. XIV.

Młodszy wał uległ rozwieszeniu w okresie okupacji, dlatego w trakcie badań natrafiono na jego resztki. W fosie znaleziono znaczną ilość kafli garnkowych, fragmenty naczyń różnych kształtów, szkła, wyrobów żelaznych, broni i pozostałości gospodarstwa hodowlanego. Materiał archeologiczny u stropu warstw kulturowych najczęściej pochodzi z drugiej połowy w. XVII. Młodsze zabytki bywały wdeptywane w teren, który służył jako plac.

Przebadano tę część placu, która zostanie uporządkowana i gdzie urządzony zostanie podjazd do dworku szlacheckiego wchodzącego w skład parku etnograficznego. W dworku tym zostanie urządzona wystawa archeologiczna i historii Nowogrodu.

NOWY DWOREK, pow. Świebodsin
Stanowisko 7

Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej
Górze

Badania prowadził mgr Edward Dąbrowski. Finansowało Muzeum Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze. Trzeci sezon badań /lata 1965-66/. Osada wczesnośredniowieczna ze schyłku V i VI wieku n.e.

W 1971 r. przebadano zaledwie 75 m² osady, łącznie zaś z latami poprzednimi 3 ary. Odkryte w sumie 12 obiektów, z czego w ostatnim sezonie 4. Składają się na nie półziemianki /2/, jama wędzarska, jamy o nieokreślonym przeznaczeniu i paleniska; te ostatnie być może związane z budynkami naziemnymi. Badania przeprowadzono w siedlętym zagłębieniu niewielkiego wzniesienia, otoczonego meandrem rzeki Paklicy i częściowo podmokłymi łąkami.